

Δικαίωμα στο παιχνίδι για όλα τα παιδιά.

Αντώνης Χριστόδουλος

M.Sc., Ph.D., Διευθυντής 3^{ου} Δημοτικού Σχολείου Διονύσου

Η «Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού» αποτελεί το πλέον αποδεκτό κείμενο για τα ανθρώπινα δικαιώματα παγκοσμίως. Τα 54 άρθρα της καλύπτουν όλα τα δικαιώματα των παιδιών στους τομείς της Έπιβίωσης, της Ανάπτυξης, της Προστασίας και της Συμμετοχής. Η επίκρωση της Σύμβασης αποτελεί δέσμευση των κρατών-μελών να συμμορφωθούν με τα άρθρα της Συνθήκης, να προστατεύσουν και να ενισχύσουν τα θεμελιώδη δικαιώματα των παιδιών μέσω πολιτικών, προγραμμάτων και υπηρεσιών. Αυτή η εξαιρετικά περιεκτική συνθήκη ενσωματώνει τις επίκαιρες απόψεις αναφορικά με τα δικαιώματα των παιδιών, ενώ παράλληλα άπαιτεί από την ύφηλιο να αναλογιστεί τη θέση των παιδιών ως πολιτών και γενικότερα την ανάπτυξη τους.

Το άρθρο 31 της Συνθήκης αναφέρεται σε ένα θεμελιώδες δικαίωμα των παιδιών και σε μία σημαντική παράμετρο της ψυχικής και σωματικής υγείας, το δικαίωμα στην άναπαυση, σε δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου, στην ένασχόληση με ψυχαγωγικά παιχνίδια και δραστηριότητες κατάλληλες για την ηλικία τους. Το παιχνίδι αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό της πρώιμης παιδικής ηλικίας. Η αξία του δημιουργικού παιχνιδιού και της διερευνητικής μάθησης αναγνωρίζεται ευρέως στην εκπαίδευση των παιδιών, καθώς, μέσα από το παιχνίδι, τα παιδιά ανακαλύπτουν τις ικανότητές τους, μαθαίνουν να επικοινωνούν, να φαντάζονται, να μοιράζονται και ουσιαστικά να ζούν.

Η νομική αναγνώριση και κατοχύρωση της σπουδαιότητας, που έχει το παιχνίδι για τα παιδιά, δεν είναι τυχαία. Το παιχνίδι δεν είναι απλή αναψυχή, ούτε απλά ένας τρόπος για να περνάνε την ώρα τους. Σε οποιαδήποτε ηλικία, τα παιδιά παίζοντας εξασκούν το σώμα και τη φαντασία τους, αναπτύσσουν ποικίλες ικανότητες και εμπλέκονται σε σημαντική κοινωνικοποίηση. Μέσα από το παιχνίδι τα παιδιά αυτονομούνται και είναι σε θέση να βιώσουν τις βασικές αρχές των ανθρώπινων δικαιωμάτων, όπως ο σεβασμός, η άποδοχή, η αξιοπρέπεια, η ισότητα, η ένσωματωση, η δικαιοσύνη και η συνεργασία. Το άρθρο 31 αφορά συνεπώς στη σωματική και ψυχική ευεξία των παιδιών κι έχει εξέχουσα σημασία για την υλοποίηση πολλών άλλων δικαιωμάτων.

Όστόσο, το δικαίωμά τους στο παιχνίδι συχνά παρεμποδίζεται από την έλλειψη ευκαιριών να συναντηθούν, να παίξουν και να αλληλεπιδράσουν σε ένα ασφαλές και υποστηρικτικό περιβάλλον, ειδικά διαμορφωμένο για αυτά. Οί πολυάριθμες ένδοσχολικές και έξωσχολικές ακαδημαϊκές δραστηριότητες έχουν συρρικνώσει δραματικά τον ελεύθερο χρόνο των παιδιών, επιβάλλοντάς τους ένα είδος "κινητικής αίχμαλωσης" και στερώντας τους το δικαίωμα

στο παιχνίδι. Επιπλέον, ο σχεδιασμός και η πυκνότητα των κατοικιών σήμερα, ιδιαίτερα στις αστικές περιοχές, τα μέσα μαζικής μεταφοράς, η αύξημένη κυκλοφορία των οχημάτων, η έγκληματικότητα, περιορίζουν τη δυνατότητα των παιδιών για ασφαλές και ανέμελο παιχνίδι.

Άκομη μεγαλύτερα εμπόδια συναντούν τα παιδιά με αναπηρίες, τα οποία θα πρέπει να έχουν ίσες ευκαιρίες συμμετοχής σε παιχνίδια και κινητικές δραστηριότητες. Αυτές οι δραστηριότητες πρέπει να θεωρηθούν ως μέσο έκφρασης, ένιςχυσης της αυτοπεποίθησης και βελτίωσης της ποιότητας ζωής. "Όπως και τα παιδιά με φυσιολογική ανάπτυξη, έτσι και τα παιδιά με αναπηρίες έχουν ανάγκη από κοινωνική άποδοχή και σεβασμό, γι' αυτά που μπορούν να κάνουν και όχι γι' αυτά που δεν μπορούν. Η συμμετοχή τους σε ειδικά σχεδιασμένα (προσαρμοσμένα) παιχνίδια, πέρα από τη βελτίωση των φυσικών και κινητικών τους ικανοτήτων, συμβάλλει στην ανάπτυξη της αυτονομίας τους και στην κοινωνική τους ένσωμάτωση, ώστε να μπορούν να απολαμβάνουν ισότιμη και αξιοπρεπή ζωή.

Παρά τα διεθνή κείμενα προστασίας των παιδιών, η UNICEF διαπιστώνει, πως περισσότερο από τα μισά παιδιά, στον αναπτυσσόμενο κόσμο, άποστερούνται σε μεγάλο βαθμό ένα ή περισσότερα από τα αγαθά ή υπηρεσίες, που είναι στοιχειωδώς απαραίτητα στην παιδική ηλικία. Κατά συνέπεια και περισσότερο από κάθε άλλη φορά, οί συνθήκες, που επικρατούν παγκοσμίως, επιβάλλουν τη συστράτευση όλων των κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων, για τη συγκρότηση μίας κοινωνίας, που να δίνει προτεραιότητα στο παιδί, να κατοχυρώνει και να προστατεύει τα δικαιώματά του άποτελεσματικά. Μία κοινωνία που να μπορεί να υποδέχεται τους νέους, μέσα σε πνεύμα ειρήνης, αξιοπρέπειας, άνοχής, ελευθερίας και αλληλεγγύης. ●